

Załącznik do Uchwały nr 43/612/19/VI
Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 10 września 2019 roku

**RAPORT Z MONITORINGU
wdrażania w latach 2017-2018**

**„Wojewódzkiego Programu
Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021”**

Olsztyn, czerwiec 2019 r.

I. Wstęp

W ramach realizacji zadań ustawowych w zakresie polityki prorodzinnej, Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w dniu 27 grudnia 2016 r. Uchwałą Nr 69/1154/16/V przyjął *Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021*.

Program ten został opracowany m.in. w oparciu o doświadczenia, jakie uzyskano podczas wdrażania *Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2012-2016*.

Program ma na celu inspirowanie działań wspierających rodziny w prawidłowym rozwoju oraz współdziałanie przy tworzeniu systemu pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych.

Koordynatorem realizacji *Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021* jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Istotnym czynnikiem wspierającym wdrażanie *Programu* są działania podejmowane przez Radę ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Rada została powołana przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 2 lipca 1999 r.

Zgodnie z zapisami Programu monitoring odbywa się co dwa lata. Jest to pierwszy raport z realizacji *Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021*.

Raport z monitoringu wdrażania w latach 2017-2018 omawianego *Programu* przygotowano na podstawie materiałów własnych ROPS, informacji zebranych z poszczególnych powiatów i gmin współpracujących przy jego realizacji oraz poniżej wymienionych podmiotów:

- Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- Urzędu Statystycznego w Olsztynie,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie,
- Kuratorium Oświaty w Olsztynie,
- Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie,
- Kurii Archidiecezji Warmińskiej,
- Kurii Biskupiej Diecezji Elbląskiej,
- Kurii Diecezjalnej Płocka,
- Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

Zadania określone w *Wojewódzkim Programie Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021* realizowane były zgodnie z przyjętym harmonogramem, stanowiącym załącznik do *Programu*.

Należy podkreślić, że osiągnięcie poniżej przedstawionych efektów działań było możliwe dzięki środkom finansowym przyznanych na jego realizację przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz dzięki szerokiej współpracy Samorządu Województwa z samorządami lokalnymi, instytucjami, placówkami m.in. oświatowymi, kulturalnymi, pomocy społecznej oraz organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami zajmującymi się problematyką rodzin.

W omawianym *Programie* zawarto wskaźniki monitorowania oraz określono założenia i zagrożenia jego realizacji w poszczególnych obszarach problemowych.

II. Realizacja poszczególnych celów w ramach poszczególnych priorytetów oraz osiągnięte efekty

Cel główny Programu:

Rodzina w województwie warmińsko-mazurskim silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

W Polsce rodzina może liczyć na wsparcie w ramach rządowych programów, rozpoczynając od urlopów dla rodziców na opiekę nad nowo narodzonym dzieckiem, poprzez rozwój miejsc opieki żłobkowej, comiesięczne wsparcie w ramach Programu „Rodzina 500 Plus” oraz pomoc w kompletowaniu szkolnej wyprawki.

Polakom żyje się lepiej – potwierdzają to zarówno statystyki (m.in. GUS, Eurostat), jak i międzynarodowe rankingi. W 2017 roku zagrożonych ubóstwem relatywnym było w Polsce 5,61 mln osób – to aż o 872 tys. mniej niż rok wcześniej.

Wyniki cyklicznego Badania spójności społecznej wskazują, iż w 2018 r. w porównaniu z 2015 r. nastąpił spadek zasięgu wszystkich trzech branych pod uwagę form ubóstwa (ubóstwo dochodowe, ubóstwo warunków życia, ubóstwo braku równowagi budżetowej). Wyraźnie spadł zasięg ubóstwa warunków życia oraz ubóstwa braku równowagi budżetowej gospodarstwa domowego. W niewielkim stopniu zmalał zasięg relatywnego ubóstwa dochodowego. Zmniejszył się także odsetek gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem wielowymiarowym, mówiącym o jednoczesnym występowaniu trzech wymienionych wyżej form ubóstwa, z 3,4% do 2,1%.¹

Poniżej zostaną przedstawione działania podejmowane w latach 2017-2018 przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, przy współpracy z samorządami lokalnymi poszczególnych szczebli, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej oraz Radą ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego w ramach realizacji celu głównego Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021 tj.: Rodzina w województwie warmińsko-mazurskim silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

¹ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoieczna/rozne-oblicza-ubostwa-w-polsce-w-2015-r-i-2018-r-na-podstawie-badania-spojnosci-spoiecznej,21,1.html> (dostęp z dnia 04.06.2019)

Cel szczegółowy 1. Wzrost społecznej świadomości roli trwałego małżeństwa, jako podstawy silnej i aktywnej rodziny

1) Wspieranie i promowanie właściwego przygotowania się do małżeństwa i rodzicielstwa.

Główną rolę w kształtowaniu postaw prorodzinnych i systemu wartości odgrywa rodzina. Narzędziem, które ma wesprzeć rodziców w wypełnianiu roli związanej z przygotowaniem młodego pokolenia do podjęcia zadań małżeńsko-rodzinnych są zajęcia szkolne realizowane w ramach przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie”. Celem tych zajęć jest ukazywanie i promocja wartości rodziny w życiu człowieka.

Bezpośrednie przygotowanie do podjęcia roli dla osób zawierających sakrament małżeństwa odbywa się w parafiach, w ramach nauk przedmałżeńskich. Przy zawieraniu związków cywilnych, ukończenie przygotowania do zawarcia małżeństwa nie jest wymagane.

W celu zebrania informacji o działaniach podjętych w latach 2017-2018 w województwie warmińsko-mazurskim, na terenie poszczególnych diecezji, zostały wysłane pisma, do kurii diecezjalnych z prośbą o podanie danych dotyczących liczby uczestników kursów przedmałżeńskich oraz innych form wsparcia dla małżeństw i rodzin. Poniżej prezentowane są uzyskane dane:

Archidiecezja Warmińska

W Archidiecezji Warmińskiej w 2017 roku z kursu przedmałżeńskiego skorzystało ok. 2 850 osób. Ponadto, na terenie Archidiecezji Warmińskiej organizowane są spotkania z małżeństwami: rekolekcje oraz comiesięczne spotkania formacyjne, a także spotkania w ramach przygotowania do chrztu dzieci.

Na terenie Archidiecezji Warmińskiej działają 53 poradnie małżeńsko-rodzinne. Poradnie poza uczestnictwem w przygotowaniu narzeczonych do małżeństwa udzielają porad w zakresie odpowiedzialnego rodzicielstwa, nauki metod diagnozowania płodności (tzw. naturalnego planowania rodziny) oraz pomocy w poprawieniu komunikacji międzyosobowej. W pozostałych przypadkach, o ile to możliwe, starają się ułatwić kontakt ze specjalistą. Poradnie parafialne mieszczą się w domach parafialnych.

Pomoc specjalistyczną (psycholog, pedagog, prawnik, mediator, terapeuta, położna) na terenie Olsztyna świadczą: Katolicka Specjalistyczna Poradnia Rodzinna oraz Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Rodzinie ARKA.

Diecezja Elbląska

W 2017 roku w Diecezji Elbląskiej z kursu przedmałżeńskiego skorzystało 2 800 osób, z kolei w roku 2018 z kursu skorzystało 1 960 osób. Wszystkie pary narzeczeńskie były przygotowywane do małżeństwa podczas katechez dla narzeczonych.

Na terenie Diecezji Elbląskiej w roku 2017 funkcjonowało 17 Poradni Rodzinnych, w tym małżeńskich. W roku 2018 funkcjonowało 6 poradni rodzinnych oraz 7 poradni małżeńskich. Dodatkowo dwa razy do roku Diecezja organizuje rekolekcje dla małżeństw w postaci „Weekendów małżeńskich”.

Diecezja Ełcka

Nie otrzymano danych za rok 2017 i 2018.

Diecezja Płocka

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego znajdują się 4 parafie Diecezji Płockiej: Niechłonin, Dłutowo, Janowo i Janowiec Kościelny. W parafiach tych organizowane są nauki przedmałżeńskie, z których w roku 2017 skorzystały 84 osoby, z kolei w roku 2018 z nauk skorzystało 86 osób.

Mieszkańcy omawianych gmin mieli możliwość korzystania z poradni dekanalnych w Żurominie i Mławie.

2) Inicjowanie wdrażania nowych form prowadzenia zajęć z przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie” oraz doskonalenia w tym zakresie nauczycieli.

Zajęcia edukacyjne „Wychowanie do życia w rodzinie” realizowane są zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 czerwca 2017 r. (Dz.U. 2017, poz. 1117) oraz rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. 2014, poz. 395).

Zajęcia „Wychowanie do życia w rodzinie” są realizowane w klasach IV-VIII szkoły podstawowej i w szkołach ponadpodstawowych: branżowej szkole I stopnia, w klasach I-III liceum ogólnokształcącego i w klasach I-III technikum, dla dzieci i młodzieży, w placówkach publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych. Na realizację zajęć w szkołach publicznych przeznaczają się w szkolnym planie nauczania, w każdym roku szkolnym, dla uczniów poszczególnych klas, po 14 godzin, w tym po 5 godzin z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców. Zgodnie z przepisami prawa pełnoletni uczeń lub rodzic/opiekun prawny ucznia niepełnoletniego może zgłosić w formie pisemnej, dyrektorowi szkoły rezygnację z udziału w zajęciach. Rezygnacja najczęściej zgłaszana jest przez rodziców niepełnoletnich uczniów szkół ponadgimnazjalnych lub uczniów pełnoletnich. Zajęcia nie podlegają ocenie i nie mają wpływu na promocję ucznia do klasy programowo wyższej ani na ukończenie szkoły przez ucznia.

Dane na temat realizacji ww. zajęć edukacyjnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Realizacja przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie”

Lp.	Wyszczególnienie	Rok szkolny 2016/2017	Rok szkolny 2017/2018
1.	Szkoły ogółem	1 358	1 501
2.	Szkoły, w których realizowany był przedmiot „Wychowanie do życia w rodzinie”	686	1 295
3.	Uczniowie ogółem	182 828	180 091
4.	Uczniowie uczestniczący w zajęciach „Wychowanie do życia w rodzinie”	68 782	71 061

Źródło: Opracowanie własne ROPS w oparciu o dane przesłane przez Warmińsko-Mazurskie Kuratorium Oświaty w Olsztynie.

3) Propagowanie przez Samorząd Województwa wydawnictw, stron internetowych, przekazów medialnych ukazujących prawidłowy model życia małżeńskiego i rodzinnego.

W latach 2017-2018 działania dotyczące propagowania wydawnictw, stron internetowych, przekazów medialnych, ukazujących prawidłowy model życia rodzinnego były podejmowane podczas spotkań organizowanych w okresie od lutego do października danego roku dla koordynatorów Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny w środowiskach lokalnych oraz w czasie spotkań z przedstawicielami jednostek współpracujących z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej.

4) Badania dotyczące przygotowania i funkcjonowania małżeństwa i rodziny.

W roku 2017 nie prowadzono szczegółowych badań w zakresie świadomości przygotowania do małżeństwa. W roku 2018 absolwenci z Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie napisali 18 prac dyplomowych w zakresie problematyki funkcjonowania małżeństwa i rodziny.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego

Lp.	Wyszczególnienie	2017	2018
1.	Liczba szkół realizujących przedmiot „Wychowanie do życia w rodzinie”;	686	667
2.	Procent szkół realizujących zajęcia „Wychowanie do życia w rodzinie”;	50,52 %	44,44 %
3.	Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach „Wychowanie do życia w rodzinie”;	68 782	71 061
4.	Procent uczniów uczestniczących w zajęciach „Wychowanie do życia w rodzinie”;	37,62 %	39,46 %
5.	Liczba uczestników kursów przedmałżeńskich	Ok. 5 734	2 046 (BEZ ARCHIDIECEZJI WARMIŃSKIEJ)
6.	Liczba informacji promującej prawidłowy model życia małżeńskiego i rodzinnego umieszczonych na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego	23	21
7.	Liczba badań dotyczących przygotowania i funkcjonowania małżeństwa i rodziny	16 (PRACE LICENCJACKIE + PRACE MAGISTERSKIE W ZAKRESIE MAŁŻEŃSTWA I RODZINY)	18 (PRACE LICENCJACKIE + PRACE MAGISTERSKIE W ZAKRESIE MAŁŻEŃSTWA I RODZINY)

Źródło: Opracowanie własne ROPS w oparciu o dane przesłane przez Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Wydział Teologii UWM w Olsztynie, kurie diecezjalne z terenu województwa warmińsko-mazurskiego oraz z Archidiecezji Warmińskiej, Diecezji Elbląskiej i Diecezji Płockiej

Cel szczegółowy 2. Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka

1) Inicjowanie opracowywania gminnych programów wspierania rodziny

Poniżej przedstawione zostały dane uzyskane w badaniu ankietowym przeprowadzonym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w lutym 2018 oraz 2019 roku.

W 2017 roku spośród 79 gmin, które nadesłały ankiety monitorujące, posiadanie samodzielnych programów wspierania rodziny deklarowały 72 Jednostki Samorządu Terytorialnego, były to m.in. Gminny Program wspierania rodziny, System profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, Program Gminy na rzecz wspierania rodziny.

W roku 2018 spośród 100 gmin, które nadesłały ankiety monitorujące, posiadanie samodzielnych programów wspierania rodziny deklarowało 87 Jednostek Samorządu Terytorialnego, były to m.in. System profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, Program wspierania rodziny, Program rozwoju pieczy zastępczej, Gminny Program Wspierania Rodziny.

2) Wspieranie inicjatyw prorodzinnych w zakresie pomocy w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny i ukazywaniu pozytywnych wzorców

Promocja pozytywnego wizerunku rodziny w mediach

Istotnym elementem oddziaływania prorodzinnego w gminach i powiatach było nagłaśnianie przedsięwzięć realizowanych w ramach XIX oraz XX Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny. Inicjatywy były szeroko upowszechniane dzięki mediom. Przy organizacji Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny Samorząd Województwa w latach 2017-2018 podobnie jak w latach ubiegłych, współpracował z Radiem Olsztyn S.A., Oddziałem Terenowym TVP S.A. w Olsztynie i Gazetą Olsztyńską. Ponadto kontynuowano współpracę z Gazetą Nasz Olsztyniak, Radiem Plus oraz tygodnikiem Gość Niedzielny.

Niejednokrotnie Członkowie Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego brali udział w audycjach poruszających tematy małżeństwa, rodziny oraz wychowania dziecka, emitowanych na antenie m. in. Radia Olsztyn i Radia Plus, Telewizji Kopernik.

Działania tego typu pomagają w budowaniu klimatu szacunku do rodziny, jako podstawowego środowiska życia i rozwoju człowieka. Poszerzały one również grono lokalnych partnerów, współdziałających na rzecz poprawy warunków życia rodzin w środowiskach lokalnych.

3) Inicjowanie, promowanie i współorganizowanie konferencji, konkursów, olimpiad i wystaw dotyczących rodziny

Działania Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego

W ramach Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej we współpracy z działającą przy Marszałku Województwa Radą ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego od 1999 roku organizuje Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny.

Co roku, odpowiadając na potrzebę wzmocnienia rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu, przedsięwzięcie koncentruje się wokół innego aspektu życia rodzinnego

i społecznego. W 2017 roku Dni Rodziny odbyły pod hasłem „Miłość w rodzinie nigdy nie zginie”, w roku 2018 tematem przewodnim Dni Rodziny była „Rodzina – Dom – Ojczyzna”.

Przygotowania do organizacji Dni Rodziny rozpoczynają się jak co roku już w listopadzie roku poprzedzającego dane przedsięwzięcie. Wtedy to, na spotkaniu zespołu programowego, wybierane jest hasło przewodnie. W kolejnych spotkaniach roboczych odbywających się w lutym oraz kwietniu udział biorą lokalni koordynatorzy Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny. Systematyczny kontakt z lokalnymi organizatorami oraz szeroka promocja (poprzez biuletyn wydawany dwa razy do roku i plakat) przedsięwzięcia sprawia, że każdym Warmińsko-Mazurskim Dniom Rodziny towarzyszy wiele różnorodnych inicjatyw.

W 2017 roku, w ramach Dni Rodziny tj. między 12 maja a 9 czerwca, odbyło się ponad tysiąc wydarzeń m.in. wykładów, warsztatów, lekcji w szkole, festynów, imprez sportowych, rajdów rodzinnych, w których organizację zaangażowało się ponad 1 000 różnych podmiotów. Podobnie było w roku 2018 między 11 maja a 15 czerwca, w całym regionie odbyło się wiele wydarzeń w ramach Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, w które zaangażowało się wiele podmiotów, gromadząc dużą liczbę uczestników.

Co roku obchody Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny rozpoczynają się uroczystą Inauguracją ok. 15 maja. Konferencję organizuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej we współpracy z Radą ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego i przy współudziale Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego. Co roku uroczystościom towarzyszą wystąpienia członków komitetu honorowego oraz wykłady inauguracyjne.

W 2017 roku wykład wygłosiły: dr Barbara Smolińska z "Pracowni Dialogu" Specjalistycznej Poradni Psychologicznej w Warszawie oraz Teresa Mazan z Wydziału Studiów Nad Rodziną Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, które w swoim wystąpieniu starały się przybliżyć zasady udanego związku małżeńskiego.

Obchody dni rodziny kończy uroczyste Zakończenie Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny ok. 10 czerwca. W 2017 roku gospodarzem Zakończenia było miasto Pieniężno.

Uroczyste obchody jubileuszowych XX Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny w roku 2018 zbiegły się z setną rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. W związku z powyższym podczas Inauguracji Dni Rodziny wykład pt. „Rola rodziny w utrzymaniu tożsamości narodowej” wygłosił prof. dr hab. Stanisław Achremczyk wykładowca akademicki z Zakładu Historii Nowożytnej, Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Obchody XX Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny zakończyły się 15 czerwca 2018 roku, a ich gospodarzem było miasto Bartoszyce.

Z uwagi na rozmiar przedsięwzięcia i czas potrzebny na zebranie danych nt. inicjatyw organizowanych w ramach Dni uroczyste podsumowanie Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny odbywa się zawsze w październiku. Konferencję podsumowującą Dni Rodziny organizuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej we współpracy z Radą ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego i przy współudziale Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego. W czasie konferencji prezentowane są najciekawsze inicjatywy. Jest to również moment, w którym nagradzani zostają laureaci konkursów organizowanych w ramach Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny – Wojewódzkiego Konkursu Literackiego, Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego oraz Grafiki Komputerowej, a także Konkursu „Ośmiu Wspaniałych” promującego wolontariat młodzieżowy.

Zarówno w roku 2017 oraz 2018 wręczono dyplom z podziękowaniem dla organizatora uroczystego zakończenia.

O znaczeniu Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny najlepiej świadczy ich zasięg, najważniejsze inicjatywy co roku umieszczane są w Biuletynach Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

W ramach Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny promowano następujące konkursy:

- w roku 2017:
 - XIV Wojewódzki Konkurs Literacki „Uczę się Ciebie rodzinie”;
 - XIV Wojewódzki Konkurs Plastyczny i Grafiki Komputerowej „Miłość w rodzinie”;
 - XXIII edycję Ogólnopolskiego Samorządowego Konkursu Nastolatków „Ośmiu Wspaniałych”
- w roku 2018:
 - XV Wojewódzki Konkurs Literacki „Dom rodzinny ostoją Ojczyzny”;
 - XV Wojewódzki Konkurs Plastyczny i Grafiki Komputerowej „Rodzina i dom fundamentem Ojczyzny”;
 - XXIV edycję Ogólnopolskiego Samorządowego Konkursu Nastolatków „Ośmiu Wspaniałych”.

Ogłoszenie wyników oraz wręczenie nagród i wyróżnień laureatom konkursów odbyło się 27.10.2017 r. podczas konferencji podsumowującej XIX oraz XX Dni Rodziny - 26.10.2018 r.

Ponadto, w ramach XIX oraz XX Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny promowano również I i II Edycję Ogólnopolskiej Olimpiady Wiedzy o Rodzinie organizowaną przez Wydział Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie pod patronatem Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty w Olsztynie. Głównym celem zmagania było promowanie wartości małżeńskich i rodzinnych oraz podnoszenie świadomości i wiedzy prawnej dotyczącej małżeństwa i rodziny. Motywem przewodnim w roku 2017 było hasło – „Rodzina to drużyna”, a w roku 2018 „Jaka rodzina – taka przyszłość”.

4) Propagowanie przez Samorząd Województwa wydawnictw, stron internetowych, przekazów medialnych ukazujących prawidłowy model życia rodzinnego

W roku 2017 na stronie internetowej Urzędu m.in. w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA, w dziale RODZINA-ŚWIADCZENIA-POMOC zamieszczane były systematycznie artykuły, materiały dotyczące problematyki rodzinnej oraz bieżące informacje związane ze spotkaniami, inicjatywami w ramach przygotowywania XIX Dni Rodziny oraz wiele przykładów zrealizowanych działań w środowiskach lokalnych. W roku 2018 na stronie internetowej Urzędu nastąpiła zmiana działu na – Działania na rzecz rodziny – Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny, gdzie umieszczane są aktualne informacje związane z działaniami w ramach Dni Rodziny.

Ponadto na spotkaniach organizowanych przez Samorząd Województwa udostępniane są wydawnictwa o tematyce związanej z systemem wspierania rodziny. Jednym z nich jest wydawany cyklicznie Biuletyn Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W roku 2017 ukazały się dwa numery tej publikacji: 38 i 39, natomiast w roku 2018 wydano kolejne nr Biuletynu, tj. 40 i 41. Zawierały one m.in. informacje dotyczące przebiegu Dni w środowiskach lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem relacji z Inauguracji oraz

Zakończenia Dni, dane statystyczne dotyczące przebiegu Dni, dokumentację fotograficzną wybranych przedsięwzięć z terenu województwa oraz informacje o organizowanych konkursach wojewódzkich i ogólnopolskich.

5) Wspieranie tworzenia w powiatach, miastach i gminach: Komisji ds. rodziny, Rady ds. rodziny oraz powoływania/Doradców ds. rodziny przy prezydentach, starostach, burmistrzach i wójtach.

Pełnomocnik/Doradca Prezydenta/Starosty/Burmistrza/Wójta ds. Rodziny

Z uzyskanych danych wynika, że w roku 2017 ww. Pełnomocnik działał na terenie 4 gmin (gminy Ełk, Małdyty, Sorkwity i Wilczęta) oraz 5 miast (Ełku, Giżycka, Miłakowa, Pasymia i Reszla). W roku 2018 Pełnomocnik działał również na terenie 4 gmin (Małdyty, Jedwabno, Świątki, Wilczęta) oraz 3 miast (Jeziorany, Olsztynek, Pieniężno).

W gminach występuje mała świadomość potrzeby powołania Pełnomocnika/Doradcy ds. Rodziny, który by inspirował oraz integrował działania kierowane do rodzin i osób chcących założyć rodzinę w danym środowisku lokalnym.

Pełnomocnik do spraw Rodziny działa również przy Wojewodzie Warmińsko-Mazurskim.

Komisja ds. Rodziny

Komisje ds. Rodziny mogą funkcjonować na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w ramach działalności gmin i powiatów. Sprawy dotyczące rodzin są niejednokrotnie przedstawiane na konferencjach i spotkaniach organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Rada ds. Rodzin

Rada ds. Rodzin w 2017 roku funkcjonowała na terenie Ełku i Lidzbarka Warmińskiego, w roku 2018 Rada działała wyłącznie na terenie Ełku.

Od 1999 roku działa również Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 2

Tabela 3. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 2

Lp.	Wyszczególnienie	2017	2018
1.	Liczba gminnych programów dotyczących wspierania rodziny	72	87
2.	Liczba gminnych komisji ds. rodziny, rady ds. rodziny oraz pełnomocników/doradców ds. rodziny	4	4
3.	Liczba powiatowych komisji ds. rodziny, rady ds. rodziny oraz pełnomocników/doradców ds. rodziny	7	4
4.	Liczba konkursów dot. rodziny, organizowanych we współpracy z Samorządem Województwa	3	3
5.	Liczba informacji zamieszczonych w danym roku na stronie Urzędu Marszałkowskiego, dotyczących rodziny	36	21
6.	Liczba gmin włączających się w kolejne edycje Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny	63	71
7.	Liczba powiatów włączających się w kolejne edycje Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny	16	17

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych przez ROPS w latach 2018-2019

Cel szczegółowy 3. Wzrost umiejętności rodziców w procesie wychowania dzieci i młodzieży

1) Inicjowanie, propagowanie i współudział w tworzeniu „Szkół dla rodziców i wychowawców”

Według danych, uzyskanych na podstawie ankiet z lokalnych samorządów w roku 2017 program profilaktyczno-edukacyjny „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” realizowany był na terenie województwa w formie warsztatowej przez 30 podmiotów w 22 gminach oraz 11 podmiotów w 11 powiatach. Łącznie zrealizowano 107 cykli warsztatowych, w których udział wzięły 824 osoby.

W roku 2018 program profilaktyczno-edukacyjny „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” realizowany był na terenie województwa w formie warsztatowej przez 36 podmiotów w 25 gminach oraz 12 podmiotów w 9 powiatach. W 2018 r. odbyły się 142 cykle warsztatowe szkoły dla rodziców, w których udział wzięło 688 osób.

Z uwagi na korzyści, jakie płyną z realizacji ww. programu Samorząd Województwa zaangażował się w działania informujące o możliwości skorzystania z tego typu wsparcia, poprzez rozpropagowywanie ulotek informacyjnych.

Ww. dobra praktyka przedstawiona została również podczas seminarium szkoleniowego pt. „Tworzenie kompleksowego systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej w oparciu o współpracę PCPR, Sądu i Prokuratury” dla Dyrektorów PCPR i Sędziów Sądów Rodzinnych, które odbyło się w dniach 26-28 kwietnia 2017 roku.

2) Inicjowanie, propagowanie i współudział w innych formach podnoszenia umiejętności wychowawczych i rodzicielskich

Rodzice uczą się pełnić swoją rolę w kontakcie ze swoim dzieckiem, które dojrzewa i zmienia się, ale też poprzez wymianę doświadczeń z innymi rodzicami. Analizują również literaturę popularnonaukową, szukają wiedzy na forach internetowych i sięgają po poradę specjalistów. Najkorzystniejszą formą doskonalenia swoich umiejętności jest jednak udział w różnorodnych zajęciach o charakterze warsztatowym, m. in. udział w „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”. Spotkania te pozwalają przeżyć i zrozumieć potrzebę zmian w kontaktach z dzieckiem oraz ćwiczyć i doskonalić konkretne umiejętności komunikowania się z nim.

3) Promowanie i inicjowanie tworzenia placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez JST oraz inne podmioty w formie opiekuńczej (w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych), specjalistycznej i w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawców oraz promowanie współuczestniczenia rodziców w zajęciach

Świetlice socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze

Wprowadzenie zmian w krajowej polityce społecznej oraz wyznaczenie nowych kierunków działań wobec polskich rodzin i ich członków wykluczonych społecznie, spowodowało modyfikację planowanych przedsięwzięć, w wyniku której doszło do połączenia założeń resortowych Programów Ministra Pracy i Polityki Społecznej, pn.: „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu”, Edycja 2011-2015 oraz „Świetlica – Dzieci – Praca”, na rzecz wsparcia dziecka i rodziny w gminie na lata 2011 – 2015. Wraz ze zmianą utworzony został Program pn.: Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu – nowy wymiar 2020, którego nazwa jest odpowiedzią na nowe wyzwania i cele obejmujące swym horyzontem lata 2016-2020.

Głównym celem Programu „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu - nowy wymiar 2020” jest włączanie i wzmacnianie uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym osób wykluczonych społecznie oraz rozwój systemu aktywnej integracji poprzez wsparcie jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych.

W roku 2017 dofinansowanie z ww. Programu w ramach konkursu „Nowe horyzonty aktywnej integracji w środowisku lokalnym - animacja, edukacja, aktywizacja na rzecz zmniejszenia wykluczenia społecznego - edycja 2017 r.” uzyskała Gmina Kurzętnik w kwocie 80 tys. złotych.

Tabela 9. Liczba świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo – wychowawczych w województwie warmińsko – mazurskim

Rok	Świetlice socjoterapeutyczne		Świetlice opiekuńczo – wychowawcze	
	Liczba jednostek	Liczba uczestników	Liczba jednostek	Liczba uczestników
2017	53	1 773	172	5 060
2018	50	1 475	150	3 801

Źródło: Dane uzyskane z rocznych sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

Z udostępnionych danych wynika, iż w roku 2017 na terenie województwa warmińsko-mazurskiego działały 53 świetlice socjoterapeutyczne, z których korzystało 1 773 uczestników, natomiast w roku 2018 odnotowało nieznaczny spadek o 3 świetlice, z których usług skorzystało 1 475 osób.

W roku 2017 działały 172 świetlice opiekuńczo-wychowawcze, z których usług skorzystało 5 060 osób, natomiast w roku 2018 świetlic było mniej o 22 jednostki. Skorzystało z nich 3 801 osób.

Placówki wsparcia dziennego

Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych. Zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań;
- 2) specjalistycznej - organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię;
- 3) pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych. Praca podwórkowa realizowana jest w Województwie jedynie na terenie powiatu Ełckiego przez pedagogów ulicy.

W latach 2017-2018 na terenie województwa działało łącznie 13 instytucji.²

Szczegółowy wykaz ww. placówek znajduje się na stronie internetowej www.warmia.mazury.pl w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA, POMOC I INTEGRACJA SPOŁECZNA.

4) Promowanie współpracy lokalnych podmiotów m.in.: przedszkoli, szkół, uczelni wyższych, parafii, ośrodków kultury, sportu z rodzicami w sprawach wychowawczych

Działanie to było realizowane poprzez realizację Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny oraz ich promocję w celu włączenia jak największej liczby samorządów w ich organizację. Co roku w ramach Dni Rodziny samorządy lokalne organizują szereg inicjatyw, takich jak: festyny, pikniki, przedstawienia, biegi uliczne, które mają na celu otwarcie instytucji na potrzeby środowisk lokalnych oraz ich aktywizację.

Szczegółowe informacje dotyczące realizowanych działań znalazły się w kalendarzu planowanych inicjatyw, który został udostępniony na stronie <https://warmia.mazury.pl/polityka-spoeczna/dzialania-na-rzecz-rodziny/warmińsko-mazurskie-dni-rodziny>.

Dużą pomocą dla rodziców w rozwiązywaniu wielu dylematów wychowawczych był udział w warsztatach, w ramach programu profilaktyczno-edukacyjnego „Szkola dla Rodziców i Wychowawców” opisanych w *Działaniu 3.1*. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że z roku na rok wzrasta liczba szkół, które proponują rodzicom warsztaty lub zajęcia, w konwencji „Szkoly dla Rodziców i Wychowawców”

5) Promowanie tworzenia klubów i grup wsparcia dla rodziców

Działanie to było realizowane w ramach wspierania rozwoju programu profilaktyczno-edukacyjnego „Szkola dla Rodziców i Wychowawców”.

² Suma ognisk wychowawczych, placówek wsparcia dziennego oraz pracy podwórkowej wg. danych Infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego za 2017 oraz 2018 rok

Informacje dotyczące Szkoły dla Rodziców i Wychowawców w latach 2017-2018 były promowane na każdym spotkaniu poświęconym rodzinie organizowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie.

Według danych uzyskanych z ankiet w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2017 działało 15 klubów i grup wsparcia dla rodziców, natomiast w roku 2018 było ich o 12 więcej (27 klubów).

Należy zaznaczyć, że w województwie warmińsko-mazurskim brak jest rodzin wspierających. Z udostępnionych danych wynika, iż w roku 2017 wymieniono tylko asystentów rodziny w liczbie 184, a w roku 2018 odnotowano spadek tej liczby o 13 asystentów.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 3

Tabela 5. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 3

Lp.	Wyszczególnienie	2017	2018
1.	Liczba gmin, na terenie których prowadzone są warsztaty w ramach programu „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”	22	25
2.	Liczba realizatorów (trenerów) programu „Szkoły dla Rodziców i Wychowawców” na terenie województwa Warmińsko-Mazurskiego	44	48
3.	Liczba osób, które ukończyły warsztaty w ramach „Szkoły dla Rodziców i Wychowawców”	824	688
4.	Liczba zajęć z zakresu podnoszenia umiejętności wychowawczych i rodzicielskich	107	142
5.	Liczba placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez JST oraz inne podmioty	55	114
6.	Liczba klubów i grup wsparcia dla rodziców prowadzonych przez JST i inne podmioty	15	27
7.	Liczba asystentów rodziny i rodzin wspierających	184	171

Źródło: Dane własne ROPS na podstawie zebranych ankiet

Cel szczegółowy 4. Rodzina bardziej samodzielna ekonomicznie oraz aktywniejsza społecznie i zawodowo

1) Promowanie aktywność dzieci, młodzieży i dorosłych w ramach wolontariatu

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego od 2000 roku systematycznie współpracuje z Fundacją „Świat na TAK” z Warszawy, promując w województwie kolejne edycje Ogólnopolskiego Samorządowego Konkursu Nastolatków „Ośmiu Wspaniałych”.

Najciekawsze, najbardziej wartościowe formy młodzieżowego wolontariatu są w tym konkursie nagradzane na poziomie gminnym/powiatowym oraz na forum krajowym poprzez wybór „Ósemki Wspaniałych”.

Jak co roku, także w latach 2017-2018, laureaci edycji gminnych i powiatowych otrzymali nagrody książkowe oraz listy gratulacyjne Marszałka Województwa Warmińsko - Mazurskiego podczas Podsumowania Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny.

Ponadto informacje nt. konkursu są udostępniane na stronie internetowej Urzędu oraz w Biuletynie Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

2) Wsparanie rozwoju podmiotów umożliwiających aktywne spędzanie wolnego czasu, zwłaszcza na terenach wiejskich

Działania te w imieniu Samorządu Województwa realizował m.in. Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa. W 2017 roku Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął decyzję o przyznaniu pomocy finansowej 21 gminom na realizację inwestycji w 30 sołectwach. Łącznie przyznano blisko 278 tysięcy złotych. Dotację przekazano w kwocie od 6 900 do 10 000 złotych.

W roku 2018 pomoc finansową uzyskało 45 gmin. 357 tys. zł zostaną przekazane na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach konkursu „Małe Granty Sołectwie Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego” w 2018 roku.

Od 2006 roku Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wspiera aktywizację społeczności wiejskich, przyznając dofinansowania dla przedsięwzięć realizowanych w sołectwach zgłaszanych przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie. Co roku kilkaset tysięcy złotych ze środków Urzędu Marszałkowskiego jest narzędziem służącym odnowie wsi poprzez zgłaszane projekty.

Odnowa wsi to proces obejmujący bardzo szerokie spektrum działań wpływających na podwyższenie jakości życia na wsi i tożsamości mieszkańców wsi. Kluczem do realizacji projektów w konkursie jest uruchamianie interakcji wśród członków społeczności lokalnych oraz budowanie poczucia wspólnoty. Najczęściej propozycje mieszkańców dotyczą budowy siłowni zewnętrznych, placów zabaw, boisk, miejsc spotkań, ścieżek edukacyjnych, odnawiania lokalnych atrakcji turystycznych, zagospodarowania i estetyzacji przestrzeni publicznej, np. skwerów, terenów przy świetlicach.

3) Współpraca Samorządu Województwa z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, dotycząca form aktywizacji zawodowej rodzin

W latach 2017-2018 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, głównie poprzez redystrybuowanie środków Unii Europejskiej, wpierał inicjatywy na rzecz aktywizacji zawodowej osób i rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji socjalno-bytowej, a także na rzecz otoczenia społecznego osób bezrobotnych (ze szczególnym uwzględnieniem członków rodzin i in. osób zależnych). Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej pełni rolę Instytucji Zarządzającej we wdrażaniu Osi priorytetowej 11 Włączenie społeczne, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

1. Projekty w ramach Osi priorytetowej 11 – Działanie 11.1.

W latach 2017-2018 roku interwencja w ramach Działania 11.1 była realizowana poprzez wdrażanie kompleksowych i zindywidualizowanych programów ukierunkowanych na aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów aktywizacji zawodowej, społecznej, edukacyjnej czy zdrowotnej. Dzięki zastosowaniu instrumentów aktywnej integracji osoby objęte wsparciem zwiększyły swoje szanse na przywrócenie możliwości lub zdolności do zatrudnienia.

W 2017 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej podpisał 98 umów na kwotę 112 151 605,20 zł (w tym 12 umów z Jednostkami Samorządu Terytorialnego

na łączną kwotę 8 755 433,97 zł). W ramach ww. umów zaplanowano objęcie wsparciem 6 619 osób (w tym 532 osoby w ramach projektów JST). Zgodnie ze stanem na koniec roku 2017 wsparciem w ramach projektów objęto 723 osoby (w tym 181 osób w ramach projektów JST).

W 2018 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej podpisał 105 umów w kwocie 100 877 227,54 zł (w tym 11 umów z Jednostkami Samorządu Terytorialnego na łączną kwotę 8 235 783,61 zł). W ramach ww. umów zaplanowano objąć wsparciem 5 938 osób (w tym 497 osób w ramach projektów JST). Jedna spośród umów została w tym samym roku rozwiązana. W związku z powyższym wartość podpisanych i realizowanych w roku 2018 umów wyniosła 95 728 386,84 zł (w tym umowy z JST 8 235 783,61 zł). Zgodnie ze stanem na koniec roku 2018 wsparciem w ramach projektów objęto 645 osób (w tym 41 osób w ramach projektów JST).

2. Projekty w ramach Osi priorytetowej 11 – Działanie 11.2.

W ramach Działania 11.2 możliwe było zrealizowanie projektów konkursowych ukierunkowanych na ułatwienie osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej i społecznej.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2017 roku w ramach Działania 11.2 dofinansował 37 projektów na łączną kwotę 30 817 727,60 zł (w tym 13 projektów Jednostek Samorządu Terytorialnego na łączną kwotę 9 755 850,78 zł). Wsparciem w ramach projektów miało zostać objętych 3 465 osób. Jedna umowa została w tym samym roku rozwiązana. W związku z powyższym wartość podpisanych i realizowanych w roku 2017 umów wyniosła 29 945 120,64 zł (w tym umowy z JST 8 883 243,82 zł). Liczba osób planowana do objęcia wsparciem w ramach projektów to 3 285 osób. Zgodnie ze stanem na koniec roku 2017 wsparciem w ramach projektów objętych zostało 977 osób (w tym 268 osób w ramach projektów JST).

W 2018 roku w ramach Działania 11.2 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego dofinansował 30 projektów na łączną kwotę 20 850 061,97 zł (w tym 9 projektów Jednostek Samorządu Terytorialnego na łączną kwotę 6 728 990,15 zł). Wsparciem w ramach projektów zaplanowano objąć 2 212 osób (w tym 772 osoby w ramach projektów JST). Zgodnie ze stanem na koniec roku 2018 wsparciem w ramach projektów objętych zostało 271 osób.

3. Projekty w ramach Osi priorytetowej 11 – Działanie 11.3.

W ramach Działania 11.3 możliwe było realizowanie projektów ukierunkowanych na wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2018 roku w ramach Działania 11.3 (Poddziałanie 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie) przyjął do realizacji i dofinansowania 1 projekt własny na kwotę 2 158 612,28 zł. W ramach Poddziałania 11.3.1 Wsparcie przedsiębiorczości społecznej w roku 2018 nie zostały podpisane żadne umowy.

4) Promocja działań aktywizujących rodziny społecznie i zawodowo, finansowanych ze środków unijnych i innych

Najciekawsze inicjatywy i najlepsze rozwiązania – najczęściej realizowane w ramach projektów unijnych - promowane były na stronie internetowej tut. Urzędu.

Ponadto, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego co roku współorganizował konkursy, których idea jest promowanie najlepszych inicjatyw społecznych. Jednym z nich jest *Konkurs „Godni Naśladowania”*.

Konkurs zawiera dziewięć Kategorii:

Kategoria I Organizacja Godna Naśladowania

Kategoria II Pozarządowiec Godny Naśladowania

Kategoria III Samorząd Godny Naśladowania

Kategoria IV Podmiot Dialogu Godny Naśladowania

Kategoria V Inicjatywa na rzecz Osób Starszych Godna Naśladowania

Kategoria VI Animator Społeczny Godny Naśladowania

Kategoria VII Produkt Ekonomii Społecznej Godny Naśladowania

Kategoria VIII Inicjatywa Międzynarodowa Godna Naśladowania

Kategoria IX Grupa Młodzieżowa Godna Naśladowania

Na szczególną uwagę zasługuje w tym miejscu kategoria 6. Animator Społeczny. W ramach tej kategorii nagradzani są ludzie, którzy aktywnie działają na rzecz środowiska lokalnego integrując dzieci i młodzież oraz dorosłych mieszkańców na rzecz dobra wspólnego. W 2017 roku kapituła konkursu przyznała nagrodę główną i 2 wyróżnienia w tej kategorii. Nagrodę główną otrzymała Pani Monika Dąbrowska. Wyróżnienia otrzymali: Pani Helena Penkiewicz i Pani Magdalena Chojnacka.

W 2018 roku Konkurs odbył się w czterech Kategoriach:

Organizacja Godna Naśladowania

Pozarządowiec Godny Naśladowania

Samorząd Godny Naśladowania

Przedsiębiorca Godny Naśladowania

W ramach jubileuszowej XV edycji Konkursu Godni Naśladowania wpłynęły łącznie 34 wnioski w czterech kategoriach. Kapituła Konkursu wyłoniła 10 laureatów, w tym 4 zwycięzców:

- KATEGORIA I. ORGANIZACJA GODNA NAŚLADOWANIA - **Stowarzyszenie „Żytkiejmska Struga”**
- KATEGORIA II. POZARZĄDOWIEC GODNY NAŚLADOWANIA - **Monika Hausman-Pniewski**
- KATEGORIA III. SAMORZĄD GODNY NAŚLADOWANIA - **Gmina Kurzętnik**
- KATEGORIA IV. PRZEDSIĘBIORCA GODNY NAŚLADOWANIA - **Wiesław Łubiński**

Statuetkę honorową oraz tytuł "Godny Naśladowania" otrzymał Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w szczególności za wspieranie rozwoju III sektora, wieloletnią efektywną współpracę z Radą Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz konsekwentny patronat nad Konkursem.

5) Promowanie elastycznych form pracy i czasu zatrudnienia, korzystnych dla organizacji życia rodzinnego

Wśród szczególnie istotnych rekomendacji Programu, obok Karty Dużej Rodziny, znalazły się zapisy dotyczące ograniczenia skali pracy ponadwymiarowej, bardziej powszechnego stosowania sprzyjającej rodzicom elastycznej organizacji czasu pracy i pracy w niepełnym

wymiarze, a także wprowadzenia elastycznego systemu urlopów związanych z opieką nad małym dzieckiem.

Korzystną zmianą dla życia rodzinnego jest niewątpliwie wprowadzenie od 17 czerwca 2013 roku dłuższego urlopu macierzyńskiego.

Rodzaje urlopów dla rodziców:

- Urlop macierzyński jest obowiązkowy.
- Urlop rodzicielski. Można go wykorzystać po urlopie macierzyńskim.
- Urlop ojcowski. Może go wykorzystać tylko tata dziecka.
- Urlop wychowawczy jest bezpłatny.

6) *Upowszechnianie różnych formy ekonomii społecznej wśród rodzin, np. tworzenie spółdzielni socjalnych*

Głównym dokumentem programowym wyznaczającym kierunki rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie, ujmującym całościowo problematykę rozwoju sektora Ekonomii Społecznej jako istotny element polityki regionalnej w zakresie zatrudnienia i integracji społecznej jest Wojewódzki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 (WPRES). Program został przyjęty przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w dniu 21 lipca 2015 roku uchwałą Nr 37/405/15/V.

WPRES wyznacza główne cele Samorządu Województwa w obszarze ekonomii społecznej, w tym działania ich realizatorów oraz źródła finansowania.

Poniżej przedstawiono dane statystyczne zebrane w trakcie monitoringu WPRES za lata 2017-2018:

Kluby Integracji Społecznej

Jednym z głównych celów tworzenia klubów integracji społecznej, jest pomoc osobom oraz ich rodzinom z podobnymi problemami życiowymi w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestniczenia w życiu lokalnej społeczności, jak również w powrocie do pełnienia określonych ról społecznych, a także w podniesieniu swoich kwalifikacji zawodowych, stanowiących wartość na rynku pracy.

Z informacji uzyskanej z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wynika, iż w naszym regionie zarejestrowanych jest 48 klubów integracji społecznej, z czego w 2017 roku funkcjonowały 42 KIS-y, a 6 klubów nie prowadziło działalności. Z kolei w roku 2018 funkcjonowało 47 KIS-ów, a 2 kluby nie prowadziły działalności.

Podmiotami prowadzącymi KIS-y są głównie ośrodki pomocy społecznej. Siedem klubów prowadzonych jest przez organizacje pozarządowe (Frombork, Zalewo, Elbląg, Szczytno, Węgorzewo, Olsztyn i Bartoszyce).

Najwięcej KIS-ów zlokalizowanych jest w centralnej części województwa, natomiast w północno-wschodniej działa ich zdecydowanie mniej.

Centra Integracji Społecznej

Centra integracji społecznej prowadzą działania pozwalające przede wszystkim zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe lub przyczynić się do przekwalifikowania zawodowego. Zajęcia z zakresu reintegracji społecznej realizowane w CIS-ach równoległe z programem reintegracji

zawodowej – stanowią integralną część procesu przywracania do życia społecznego i zawodowego uczestników, którzy nie potrafiąc sprostać problemom związanym z zabezpieczeniem bytu sobie i najbliższej rodzinie, znaleźli się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej.

Wg stanu na 31 grudnia 2018 roku w rejestrze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego wpisanych było **dziesięć** centrów integracji społecznej.

Działalność centrów w województwie warmińsko-mazurskim finansowana jest głównie z dwóch źródeł: ze środków o charakterze dotacji (Fundusz Pracy, środki z własnej działalności i budżetów gminy) i ze środków unijnych, natomiast 24,23 % to środki wypracowywane w ramach prowadzonej działalności przez te jednostki organizacyjne (np. realizacja usług opiekuńczych, odpłatny transport osób z niepełnosprawnościami).

W 2017 roku 5 CIS-ów realizowało projekty dofinansowane ze środków unijnych, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Podziałanie 11.1.1 Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W 2018 roku 6 CIS-ów realizowało w 2018 roku projekty dofinansowane ze źródeł zewnętrznych: w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020 - Podziałanie 11.1.1 Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Powyższe projekty ukierunkowane są na wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez finansowanie funkcjonowania podmiotów integracji społecznej tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej.

Warsztaty Terapii Zajęciowej i Zakłady Aktywności Zawodowej

Z uwagi na wartość rodziny, tworzone są warsztaty terapii zajęciowej oraz zakłady aktywności zawodowej, które mają na celu rozwinąć umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, zaradności osobistej, psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy przez osoby niepełnosprawne oraz starsze, by zapobiec ich wykluczeniu z życia społecznego.

Podmioty te stanowią element instytucjonalny systemu rehabilitacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnością.

Na obszarze Warmii i Mazur w 2017 r. i 2018 r. prowadziło działalność 35 warsztatów terapii zajęciowej, w których uczestniczyło łącznie (wg stanu na dzień 31.12.2017 r.) 1 479 osób, a w 2018 r. 1 456 osób oraz 9 zakładów aktywności zawodowej.

Zakłady Aktywności Zawodowej na koniec 2017 r. zatrudniały łącznie 401 osób, w tym 288 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności z kolei na koniec 2018 r. zatrudniały łącznie 406 osób, w tym 290 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Spółdzielnie Socjalne

Spółdzielnia socjalna działa na rzecz:

1. społecznej reintegracji jej członków przez co należy rozumieć działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu,
2. zawodowej reintegracji jej członków przez co należy rozumieć działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy, a działania te nie są wykonywane w ramach prowadzonej przez spółdzielnię socjalną działalności gospodarczej.

Z danych z monitoringu prowadzonego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej wynika, iż na koniec 2018 r. na Warmii i Mazurach działały aktywnie **83 spółdzielnie socjalne**.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 4

Tabela 6. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 4

Lp.	Wyszczególnienie	Rok		
		2017	2018	
1.	Liczba działań aktywizujących rodziny społecznie i zawodowo, realizowanych w oparciu o środki z Unii Europejskiej i inne	135	56	
2.	Liczba uczestników projektów aktywizujących	1700	3 751	
3.	Procentowy udział aktywności zawodowej osób w województwie	54,5 %	53,7 %	
4.	Liczba ośrodków wsparcia ekonomii społecznej	4	4	
5.	Liczba	Spółdzielni socjalnych	74	83
		CIS-ów	10	10
		KIS-ów	42	47
		MKIS-ów	Brak Danych**	2
		ZAZ-ów	9	9
		WTZ-ów	35	35
6.	Liczba wydanych kart Dużej Rodziny	ogólnopolskich	74 830*	16 395*
		powiatowych	481	250
		gminnych	8 601***	14 040***
7.	Liczba partnerów którzy przystąpili do programu „Warmia i Mazury dla Dużej Rodziny”	21	37	
8.	Liczba osób korzystających z usług w ramach programu „Warmia i Mazury Dla Dużej Rodziny”	10 134	9 304	

Źródło: Dane własne ROPS, Dane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie, RAPORT O STANIE EKONOMII SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM W 2017 r. oraz w 2018 r., Sprawozdanie z realizacji Programu pn. „Warmia i Mazury dla Dużej Rodziny” w 2017 roku oraz w 2018 roku

* Dane za rok 2017 na podstawie danych z Województwa Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

* Dane za rok 2018 odnoszą się do liczby rodzin – dla których zostały wydane Ogólnopolskie Karty Dużej Rodziny

** Brak danych – nie prowadzono zestawienia

*** Liczba gminnych kart Dużej Rodziny, w tym kart ogólnopolskich.

Cel szczegółowy 5. Rodzina objęta szerszym i bardziej dostępnym wsparciem w środowisku lokalnym

1) Upowszechnianie konieczności wzmacniania rodzin poprzez rozwój poradnictwa rodzinnego, w tym specjalistycznego oraz dostępności do specjalistów pracujących z rodziną zwłaszcza na terenach wiejskich

Rokrocznie duża liczba rodzin przeżywa kryzysy oraz spotyka się z problemami trudnymi do samodzielnego rozwiązania. Takie sytuacje wymagają profesjonalnego, sprawnie funkcjonującego systemu wsparcia rodzin, poradnictwa specjalistycznego oraz terapii rodzinnej. Stan infrastruktury w omawianym obszarze został przedstawiony w dalszej części opracowania.

Działanie to realizowane było przez Samorząd Województwa w oparciu o Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017.

W dniu 28 grudnia 2017 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą Nr XXXIII/723/17 przyjął „Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022”, który poniekąd stanowi kontynuację poprzedniego Programu.

W 2017 oraz 2018 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej podjął szereg działań w ramach ww. Programu mających na celu promocje i upowszechnienie różnorodnych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Najważniejszą inicjatywą w 2017 roku było zorganizowanie, we współpracy z Sądem Okręgowym w Olsztynie spotkania, które miało na celu poszerzenie katalogu dobrych praktyk współpracy instytucji realizujących zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rzecz pracy z rodziną i powrotu dzieci z pieczy zastępczej do domu rodzinnego.

W seminarium szkoleniowym udział wzięło ponad 40 osób – sędziowie wydziałów rodzinnych sądów okręgowych i rejonowych, przedstawiciel prokuratury, zastępca kuratora okręgowego, kierownicy kuratorskich zespołów sądowych oraz opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów, przedstawiciele Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej (dyrektorzy/kierownicy/pracownicy) województwa warmińsko-mazurskiego oraz pracownicy Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie i ROPS. Tematem przewodnim Seminarium był Syndrom Zerwanych Więzi (RAD). W trakcie warsztatów i prelekcji uczestnicy mieli okazję zapoznać się z blokiem tematycznym pn. „Przywiązanie i jego wpływ na rozwój człowieka” oraz „Styl przywiązania a zachowanie”, omówiono przypadki oraz przedstawiono kierunki pomocy dziecku. Podczas seminarium przeprowadzono również wykład pt. „Procedura postępowania w celu wykonania postanowienia sądu rodzinnego o umieszczeniu małoletniego w pieczy zastępczej”. Wykład rozstrzygnął kwestię interpretacji przepisów regulujących procedurę odebrania dziecka w okolicznościach:

- Wydania postanowienia o zabezpieczeniu w sytuacji nagłej, wymagającej pilnie zabezpieczyć dobro dziecka;
- Wydania postanowienia końcowego, które się uprawomocniło i na skutek którego dziecko ma być odebrane i umieszczone w pieczy zastępczej.

2) Promowanie i wspieranie form i metod pracy z rodziną m.in. konferencja grupy rodzinnej-KGR, krótkoterminowa terapia skoncentrowana na rozwiązaniu problemu-TSR, pedagog ulicy, duszpasterze rodzin, mediatorzy rodzinni

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej realizował szereg działań, mających na celu upowszechnianie innowacyjnych metod pracy z rodziną, m. in. poprzez upowszechnianie wśród pracowników socjalnych, asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej możliwości stosowania metod w pracy z rodziną wieloproblemową.

Działania te przyczyniają się do coraz powszechniejszego stosowania innowacyjnych metod pracy z klientem w pracy z rodziną. Poniżej przedstawione zostały dane za rok 2017 i 2018 dotyczące metod pracy z rodziną, jakie były stosowane przez ośrodki pomocy społecznej.

Tabela 7. Formy i metody pracy z rodziną na terenie woj. warmińsko-mazurskiego

L.p.	Formy wsparcia rodziny	2017 rok		2018 rok	
		Liczba rodzin objętych wsparciem	Liczba osób objętych wsparciem	Liczba rodzin objętych wsparciem	Liczba osób objętych wsparciem
1	Teoria skoncentrowana na rozwiązaniu (TSR)	100	176	240	469
2	Konferencja Grupy Rodzinnej (KGR)	4	13	25	59
3	Mediacje	57	196	113	356
4	Pedagog ulicy	16	192	39	181
5	Inne*	2 746	9 265	1 430	4 135

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie informacji z gmin województwa warmińsko-mazurskiego

* Wymieniano: asystenci rodziny, , terapia par i rodzin, grupy wsparcia, konsultacje i porady specjalistów

3) Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz pomocy materialnej dla uczniów

Pomoc stypendialna udzielona uczniom:

Zgodnie z art. 90 b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2018 poz. 1457) każdemu uczniowi przysługuje prawo do pomocy materialnej ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa lub w budżecie jednostki samorządu terytorialnego. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic oraz umożliwienia pokonywania barier w dostępie do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych.

W roku 2017 stypendia socjalne z „Narodowego Programu Stypendialnego” otrzymało 23 399 uczniów. W roku 2018 ze stypendiów skorzystało 27 431 uczniów. Ponadto, uczniom przysługują świadczenia pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym tj. m.in. Stypendium Prezesa Rady Ministrów czy Stypendium Ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. W 2017 roku pierwsze z ww. stypendiów otrzymało 156 uczniów, a drugie 9 uczniów.³

³ Dane opracowanie na podstawie informacji z Warmińsko-Mazurskiego Kuratorium Oświaty w Olsztynie.

„Stypendia naukowe Marszałka”

W całym budującym się systemie stypendialnym w Polsce brakuje programów lokalnych czy regionalnych, kierowanych do osób wybitnie uzdolnionych, które startują z powodzeniem w różnych konkursach i olimpiadach – regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych.

Celem Regionalnego Programu Wspierania Edukacji Młodzieży Wybitnie Uzdolnionej jest wspieranie edukacji uzdolnionych uczniów i studentów z terenu Warmii i Mazur, którzy dzięki swojej nieustannej pracy, ogromnemu zaangażowaniu uzyskują w wybranej przez siebie dziedzinie sukcesy naukowe oraz chcą się nadal rozwijać i zgłębiać wiedzę.

W związku z tym samorząd województwa objął Programem młodzież wybitnie uzdolnioną z terenu Warmii i Mazur. Co roku są przyznawane cztery stypendia naukowe – dwa dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych kończących się maturą i dwa dla studentów. Stypendium jest wypłacane jednorazowo na dany rok szkolny czy akademicki w wysokości 7 tys. zł.

O ich przyznaniu decyduje Zarząd Województwa na podstawie propozycji przedłożonej przez komisję, w której skład wchodzi: wicemarszałek województwa odpowiedzialny za edukację, dwóch Członków Komisji Kultury i Edukacji Sejmiku Województwa, Dyrektor Departamentu Kultury i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego, przedstawiciel organizacji naukowej.

Działania na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży:

Celem działań wyrównujących szanse edukacyjne uczniów zdolnych jest m.in. ich merytoryczne i materialne wspieranie. Wsparciem materialnym o charakterze motywacyjnym kierowanym co roku do uczniów uzdolnionych są ww. stypendia. Jednocześnie bardzo ważną rolę odgrywa wsparcie merytoryczne dzieci zdolnych, które prowadzone jest dla nich w ramach organizowanych konkursów, turniejów i olimpiad.

W celu zwiększenia oddziaływań edukacyjnych wobec uczniów pochodzących z rodzin o niskim statusie materialnym Ministerstwo Edukacji Narodowej realizuje program „Wyprawka szkolna”, którego celem jest dofinansowanie zakupu podręczników dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wsparcie dotyczy zakupu podręczników do kształcenia ogólnego, w tym podręczników do kształcenia specjalnego lub podręczników do kształcenia w zawodach, dopuszczonych do użytku szkolnego przez Ministra Edukacji Narodowej. Program „Wyprawka szkolna” skierowany jest do uczniów – posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, m. in.:

- słabowidzących,
- niesłyszących,
- słabosłyszących,
- z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim,
- z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym,
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w przypadku, gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność wymieniona w pkt 1–7

W 2017 roku z programu skorzystało 1 279 uczniów z niepełnosprawnościami posiadającymi orzeczenia o podstawie kształcenia specjalnego.⁴

⁴ Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Kuratorium Oświaty w Olsztynie.

W roku 2018 z wyprawki skorzystało 1 110 uczniów z niepełnosprawnościami posiadającymi orzeczenia o podstawie kształcenia specjalnego.

4) Tworzenie partnerstw i zespołów interdyscyplinarnych na rzecz wspierania i ochrony rodziny

Zespół interdyscyplinarny, składa się z przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorów sądowych, a czasami prokuratorów oraz przedstawicieli podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

1. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
2. podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
3. inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
4. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
5. inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespoły interdyscyplinarne funkcjonują na terenie każdej gminy województwa warmińsko-mazurskiego. Jest to wynik nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 1 sierpnia 2010 r. (Dz.U. z 2015 poz. 1390 z późn. zm.).

Warto w tym miejscu wskazać, że w roku 2018 Województwo Warmińsko-Mazurskie – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej przystąpiło w roli partnera do realizacji Projektu na rzecz wspierania rodzin - „Kooperacja – efektywna i skuteczna” dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Celem projektu jest wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych dla gmin miejsko-wiejskich w ramach Makroregionu II obejmującego województwa zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie i lubuskie do 31.03.2021 r.

Projekt przyczyni się do realizacji wzmocnienia potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego poprzez utworzenie modelu kooperacji/sieci współpracy podmiotów instytucji pomocy i integracji społecznej z podmiotami innych polityk sektorowych jak: edukacja, zdrowie, kultura, sport, sądownictwo i policja i wprowadzenie nowego profilu usług opartego o wzajemną współpracę i wykorzystanie potencjału tych instytucji w działaniach na rzecz włączenia społecznego osób/rodzin. Model polegający na wypracowaniu i wzmocnieniu mechanizmów współpracy różnych podmiotów ma doprowadzić w konsekwencji do komplementarnego podejścia do świadczenia usług na rzecz włączenia społecznego.

5) *Rozwój infrastruktury i usług w tym społecznych, w zakresie wspierania rodziny*

Liczba poradni rodzinnych funkcjonujących na terenie powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2017 nie zmniejszyła się w porównaniu z rokiem 2016 i wynosi 7, w roku 2018 odnotowano działalność 8 poradni rodzinnych.

Tabela 9. Liczba powiatowych poradni rodzinnych funkcjonujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

Wyszczególnienie	Rok		
	2016	2017	2018
Liczba poradni rodzinnych	7	7	8

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badań ankietowych.

Należy jednak zwrócić uwagę, że poradnictwo rodzinne realizowane było także w innych formach i miejscach, np. przez: katolickie poradnie rodzinne przy parafiach, powiatowe punkty konsultacyjno-informacyjne, ośrodki interwencji kryzysowej, ośrodek adopcyjny oraz w strukturach PCPR. Dużym wsparciem dla rodzin jest także system specjalistycznej pomocy świadczony poprzez środowiskowe domy samopomocy i dzienne domy pomocy.

Tabela 10. Infrastruktura społeczna województwa warmińsko – mazurskiego

L.p.	Rodzaj placówek	2017		2018	
		Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc
1.	Domy pomocy społecznej	50	4 053	50	4 075
2.	Rodzinne Domy Pomocy	10	62	12	78
3.	Ośrodki adopcyjne	1+2 filie	-	1+2 filie	-
4.	Placówki świadczące usługi w zakresie interwencji kryzysowej	17	86	17	112
5.	Jednostki i punkty poradnictwa specjalist. w tym rodzinnego	28	-	25	-
6.	Środowiskowe domy samopomocy	71	3 443	68	3 196
7.	Dzienne domy pomocy	24	931	24	1 295
8.	Domy dla matek	6	106	4	57
9.	Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar przemocy w Rodzinie.	3	55	3	55

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują na nieznaczne zmniejszenie liczby placówek, które mogą świadczyć usługi w zakresie wspierania rodziny. Liczba jednostek i punktów poradnictwa specjalistycznego w tym rodzinnego - jest mniejsza niż w 2017 roku o 3 instytucje.

Karta Dużej Rodziny – rozwój usług

Mimo, że jest to instrument wiążący się z dużymi nakładami finansowymi ze strony lokalnych samorządów, którego wprowadzenie uzależnione jest od decyzji władz lokalnych na terenie Województwa Warmińsko-Mazurskiego Gminna/Miejska Karta Dużej Rodziny funkcjonuje w 8 samorządach lokalnych. W 2013 roku system ulg dla rodzin wprowadziły: Ełk, Gołdap i Olsztyn. W 2014 dołączyło kolejnych 5 Miast: Elbląg, Lubawa, Olecko, Kętrzyn i Giżycko. Beneficjenci karty mogą korzystać m.in. ze zniżek i ulg na korzystanie z ofert centrów kultury i miejskich ośrodków sportu i rekreacji, a w Olsztynie także ze zwolnienia z opłaty stałej w Zespole Żłobków Miejskich, zniżek w przedszkolach prowadzonych przez gminę Olsztyn.

Pod koniec 2014 roku odrębny projekt mający na celu wsparcie rodzin wielodzietnych wprowadził Samorząd Województwa. Projekt *Warmia i Mazury dla Dużej Rodziny* zakłada stworzenie katalogu miejsc przyjaznych rodzinie – placówek, instytucji, firm proponujących tańsze usługi, produkty i artykuły rodzinom wielodzietnym, których status został potwierdzony Ogólnopolską Kartą Dużej Rodziny.

Z dniem 1 stycznia 2015 weszła w życie Ustawa o Karcie Dużej Rodziny. Ustawa określa zasady przyznawania członkom rodzin wielodzietnych Karty Dużej Rodziny, sposób przyznawania im uprawnień oraz sposób realizacji i finansowania zadań wynikających z ustawy. Od początku realizacji projektu do końca 2017 roku z ulg skorzystało 25 902 osób.

<p>6) Współpraca jednostek samorządu terytorialnego, kościołów i związków wyznaniowych oraz organizacji pozarządowych w zakresie wspierania rodziny</p>
--

W ramach realizacji niniejszego działania podejmowano szereg inicjatyw mających na celu upowszechnienie współpracy jednostek samorządu terytorialnego, kościołów i organizacji pozarządowych.

Ponadto, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizuje *Program współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2019 poz. 688)*. W jego ramach Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego co roku przeprowadza otwarte konkursy ofert na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, a także pomocy osobom doświadczającym przemocy.

Liczbę organizacji pozarządowych, biorących udział w omawianych konkursach, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Otwarte konkursy ofert na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Zadania z zakresu	2017		2018	
	Liczba dofinansowanych zadań	Łączna kwota dofinansowania (w tys. zł)	Liczba dofinansowanych zadań	Łączna kwota dofinansowania (w tys. zł)
Pomocy społecznej	16	129 600 zł	16	129 600 zł
Profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	16	161 200 zł	7	79 570 zł
Rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	9	200 000 zł	7	200 000 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

W ramach dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym w zakresie: pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w 2017 r. dofinansowano m.in.:

1. Rozwój i wspieranie aktywności społecznej osób starszych oraz wzmacnianie i promowanie integracji międzypokoleniowej i pozytywnego wizerunku osób starszych
2. Organizację w Olsztynie XIX Wojewódzkiego Festynu Integracyjnego, o zasięgu regionalnym, dla osób niepełnosprawnych pod hasłem „Jesteśmy Razem”.
3. Wydanie dwóch numerów biuletynu promującego działania realizowane w ramach XIX Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, tj. biuletynu inauguracyjnego i biuletynu podsumowującego XIX Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny.
4. Działania na rzecz wsparcia osób bezdomnych.
5. Działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii.
6. Działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym zorganizowanie i przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej poświęconej przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet w dniach 1 listopada – 10 grudnia 2017 r.
7. Zajęcia rehabilitacyjne grupowe i indywidualne, szkolenia, warsztaty i kursy dla osób niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów.

W roku 2018 w ramach dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym w zakresie: pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych dofinansowano m.in.:

1. Wspieranie aktywności społecznej osób starszych, wzmacnianie i promowanie integracji międzypokoleniowej, rzecznictwo osób starszych.
2. Organizację w Olsztynie XX Wojewódzkiego Festynu Integracyjnego, o zasięgu regionalnym, dla osób niepełnosprawnych pod hasłem „Jesteśmy Razem”.
3. Wydanie dwóch numerów biuletynu promującego działania realizowane w ramach XX Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, tj. biuletynu inauguracyjnego i biuletynu podsumowującego XX Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny.

4. Działania na rzecz wsparcia osób bezdomnych.
5. Działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii.
6. Działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym zorganizowanie i przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej poświęconej przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet w dniach 25 listopada – 10 grudnia 2018 r.
7. Zajęcia rehabilitacyjne grupowe i indywidualne, szkolenia, warsztaty i kursy dla osób niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów.

7) *Profesjonalizacja kadr pomocy i integracji społecznej w ramach różnych form dokształcania (np. szkolenia, warsztaty, studia podyplomowe, kursy z zakresu pracy z rodziną)*

Realizując ustawowe zadania z zakresu pomocy społecznej określone w art. 21 pkt 2 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, dotyczące organizowania szkoleń zawodowych kadr pomocy społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej zorganizował w 2017 roku 9 szkoleń dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej (ośrodków pomocy społecznej, domów pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, placówek opiekuńczo-wychowawczych, środowiskowych domów samopomocy). Odbyły się one w formie ośmiu szkoleń trzydniowych oraz jednego szkolenia dwudniowego. Przeszkolono łącznie 297 osób (na podstawie znajdujących się w dokumentacji szkoleniowej list obecności).

W monitorowanym roku zorganizowano m. in. dwudniowe „Szkolenie dla kadry kierowniczej jednostek organizacyjnych pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego”. Przedmiotem szkolenia była prezentacja Raportu Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę pt. „Dzieci się liczą 2017” oraz wynikających z nich rekomendacji, prezentacja dobrych praktyk w zakresie realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014- 2020 – Oś priorytetowa 11 Włączenie społeczne, a także informacja nt. wpływu Programu „Rodzina 500+” na aktywizację społeczną i zawodową w województwie warmińsko-mazurskim. Ponadto, poruszano zagadnienia dotyczące zakresu i rodzaju kontroli sprawowanej przez Wojewodę nad realizacją zadań w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, a także tematy związane z efektywnością zarządzania zespołem ludzkim. W szkoleniu uczestniczyło 98 osób.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie zorganizował w 2018 roku 8 szkoleń dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej (ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, domów pomocy społecznej, środowiskowych domów samopomocy, placówek opiekuńczo - wychowawczych). Sześć szkoleń odbyło się w formie szkoleń trzydniowych, jedno w formie szkolenia dwudniowego oraz jedno było szkoleniem jednodniowym.

Przeszkolono łącznie 392 osoby (na podstawie znajdujących się w dokumentacji szkoleniowej list obecności).

Pozostałe szkolenia zrealizowane w latach 2017-2018:

ROK	TEMAT SZKOLENIA	LICZBA UCZESTNIKÓW
2017	„Metody pracy z trudnym klientem”	26
	„Praca z osobą z zaburzeniami psychicznymi w tym z osobą starszą”	25
	„Uzależnienia- problem całej rodziny”	25
	„Negocjacje i mediacje w pracy socjalnej”	25
	„Diagnoza, wczesna interwencja, strategie komunikacyjne w sytuacjach konfliktowych w pracy z rodziną zastępczą”	25
2018	„Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach”.	50
	„Praca z trudnym klientem - elementy superwizji w pracy socjalnej, w tym m.in.: analiza problemów, źródła satysfakcji z pracy i jej brak, metody relaksacji, praca z przypadkiem indywidualnym”.	46
	„Szkolenie dla kadry kierowniczej jednostek organizacyjnych pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego”.	96

Dane: Sprawozdanie z realizacji szkoleń dla kadry jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej przeprowadzonych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko –Mazurskiego w Olsztynie w latach 2017-2018.

Na podstawie danych uzyskanych z ankiet w ramach monitoringu wdrażania *Programu* za rok 2017 ustalono, że 74 OPS-y oraz 19 PCPR-ów przeszkoliło swoich pracowników w zakresie pracy z rodziną.

Z kolei w roku 2018 ustalono, że 77 OPS-ów oraz 20 PCPR-ów przeszkoliło swoich pracowników w zakresie pracy z rodziną.

8) Wspieranie dzieci i młodzieży z rodzin migrujących zarobkowo

Problematyka rodzin w aspekcie migracji zagranicznych jest podejmowana stosunkowo rzadko. Zauważa się istnienie rodzin, których członkowie przebywają za granicą, ale nie porusza się ich szczegółowych aspektów.

Eurosieroctwo społeczne to podstawowy problem społeczny, wokół którego powinny koncentrować się główne działania opiekuńcze rodziny. Jest ono zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym, przy czym wiedza na jego temat jest nadal niewielka, zwłaszcza w zakresie możliwości podejmowanych działań kompensacyjnych i profilaktyki. Dezorganizacja strukturalna rodziny spowodowana emigracją zarobkową rodzica, długotrwałą nieobecnością (rozłąką) rodzi odmienne niż w rodzinach pełnych, warunki życia dziecka. Dzieci z takich rodzin czują się „gorsze” w grupie rówieśniczej, przeżywają poczucie wstydu, żalu, zazdrości. Są to bardzo silne, traumatyzujące doznania i zmieniające charakter relacji między dzieckiem a bliskimi mu osobami, także kolegami, sąsiadami, znajomymi. Więż emocjonalna między dzieckiem a rodzicem ulega ciągłemu osłabieniu lub zerwaniu, a dla prawidłowego rozwoju dziecka bardzo ważne są systematyczne relacje z obojgiem rodziców.

Liczba dzieci w Polsce systematycznie spada od ponad 20 lat. Proces ten rozpoczął się pod koniec lat 80-tych (rok 1989 uznaje się za rok rozpoczynający depresję urodzeniową) i jest związany ze zmianami kulturowo-społecznymi zachodzącymi w naszym kraju: zmianą modelu funkcjonowania rodziny, wzrostem wieku matek rodzących pierwsze dziecko, rosnącą liczbą osób starszych w populacji oraz uwarunkowaniami ekonomicznymi.

Masowa emigracja zarobkowa rodziców sprawia, że dochodzi do zaburzenia podstawowych funkcji pełnionych przez rodzinę. Nieobecność jednego z rodziców często zakłóca stosunki interpersonalne panujące w rodzinie, a także zmienia sposób odgrywania ról społecznych i rodzinnych przez poszczególnych jej członków.

Uznanie każdego dziecka, którego przynajmniej jeden z rodziców wyjechał poza granice kraju, za eurosierotę jest błędne. Ministerstwo Edukacji Narodowej określa eurosieroctwo jako „sytuację, w której emigracja zarobkowa rodziców/rodzica powoduje burzenie podstawowych funkcji rodziny, takich jak zapewnienie ciągłości procesu socjalizacji, wsparcia emocjonalnego dziecka i transmisji kulturowej”.⁵ Natomiast według Stanisława Kozaka „eurosierota to dziecko, które wychowuje się bez co najmniej jednego rodzica, który wyjechał za granicę w celach zarobkowych”.⁶

„Zjawisko eurosieroctwa i związane z nim złożone problemy stanowią wyzwanie dla administracji państwowej oraz organizacji pozarządowych. Eurosieroty i ich rodziny mogą liczyć na profesjonalną pomoc i wsparcie ze strony następujących instytucji:

- Szkoła – wizyty w domach rodzinnych uczniów, rozmowy telefoniczne z rodzicami, współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, wskazanie instytucji pomocowych, kontrolowanie obecności ucznia w szkole;
- Pomoc pedagogów i psychologów – realizowana jest w szkołach, poradniach psychologiczno-pedagogicznych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w zakresie diagnozy zaburzeń, wsparcia emocjonalnego dziecka, a także jego opiekunów;
- Ośrodki pomocy społecznej, centra pomocy rodzinie – wsparcie finansowe i mieszkaniowe;
- Policja – reagowanie w sytuacjach łamania prawa; interwencje w rodzinach, szkole;
- Prawnicy, prokuratura, sądy – udzielanie porad prawnych, prowadzenie postępowania o ograniczenie lub odebranie władzy rodzicielskiej, badanie przestępczości;
- Kościół katolicki – pomoc materialna i duchowa”.⁷

Eurosieroctwo jest bardzo złożone i często pociąga za sobą szereg negatywnych następstw w życiu normalnej rodziny. Emigracja zarobkowa rodzica lub obojga rodziców niierzadko powoduje zaburzenia podstawowych funkcji rodziny, takich jak: zapewnienie ciągłości procesu socjalizacji, wsparcia emocjonalnego dziecka i transmisji kulturowej. Brak należytej opieki ze strony rodziców jest przyczyną występowania wielu problemów związanych z wychowaniem i edukacją dzieci.

Problem eurosieroctwa dotyczy coraz większej grupy rodzin emigrujących w celach zarobkowych, dlatego też istotnym wydaje się być zapobieganie oraz eliminowanie

⁵ M. Markowski, MEN: Eurosieroctwo? Taki sam problem mają dzieci marynarzy, 2008, http://wyborcza.pl/1,76842,5888323,MEN_Eurosieroctwo_Taki_sam_proble_m_maja_dzieci_marynarzy.html, 02.11.2012.

⁶ S. Kozak, patologia eurosieroctwo w Polsce. Skutki migracji zarobkowej dla dzieci i ich rodzin, Warszawa 2010, s. 113.

⁷ dz. cyt. Ogrody nauk i sztuk nr 2013 (3) s. 93.

negatywnych jego skutków poprzez oddziaływanie na świadomość społeczną a także wskazywanie możliwości radzenia sobie z tym problemem.

Biorąc pod uwagę negatywne konsekwencje związane z emigracją, należałoby dążyć do zwiększenia zaangażowania instytucji i organizacji pomocowych w udzielaniu profesjonalnej opieki dla dzieci i ich rodzin.

9) Promowanie skutecznych rozwiązań na rzecz poprawy jakości życia rodzin

Działania, które przyniosły najlepsze efekty w zakresie wspierania rodziny były systematycznie promowane na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie: www.warmia.mazury.pl w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA.

Innowacyjne i skuteczne rozwiązania w pracy z rodziną były także propagowane w trakcie różnego rodzaju konferencji, seminariów i spotkań organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, m.in. w trakcie Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny.

W 2017 roku podczas XIX edycji Dni Rodziny przedstawiano „dobre praktyki” w zakresie wspierania rodzin w zintegrowanej współpracy instytucji. Podczas spotkania z Koordynatorami Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny w dniu 21 kwietnia 2017 r. w ramach prezentacji „dobrych praktyk” przedstawiono inicjatywę, które mogą stać się inspiracją do zaplanowania i zorganizowania nowych, ciekawych wydarzeń podczas lokalnych obchodów Dni Rodziny. Inicjatywy zaprezentowały przedstawicielki Szpitala Psychiatrycznego we Fromborku oraz reprezentantka Gminnego Ośrodka Kultury w Dźwierzutach, w roku 2018 dobre praktyki przedstawiła przedstawicielka miasta Pieniężno – które było organizatorem uroczystego Zakończenia XIX Warmińsko-mazurskich Dni Rodziny w 2017 roku.

Wśród szczególnie istotnych rekomendacji *Programu* znalazła się Karta Dużej Rodziny, dzięki której rodziny wielodzietne mają prawo do ulg, zniżek i zwolnień z opłat za korzystanie z wybranych usług oferowanych przez instytucje i podmioty, które włączyły się do programu.

Wpisując się w tę inicjatywę, w ramach realizacji zadań ustawowych w zakresie wspierania rodziny, 31 maja 2016 roku Uchwałą Nr XVII/404/16 Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął Program pn. „Warmia i Mazury Dla Dużej Rodziny”. Przyjęty Program wynika ze zmian zapisów Ustawy o Karcie Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014r. (Dz.U. z 2017 poz. 1832 z późn. zm.). Program zakłada pomoc rodzinom wielodzietnym poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług, produktów i artykułów na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Program „Warmia i Mazury dla Dużej Rodziny” to okazja do promocji naszego regionu jako miejsca przyjaznego rodzinom wielodzietnym. Każdy członek rodziny wielodzietnej posiadający Ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny może korzystać z tańszej oferty Partnerów, których lista dostępna jest na stronie internetowej <https://warmia.mazury.pl/polityka-spoleczna/dzialania-na-rzecz-rodziny/program-warmia-i-mazury-dla-duzej-rodziny>.

Partnerem projektu mogą stać się wszystkie instytucje i firmy otwarte na inicjatywę społeczne i przyjazne rodzinie. Przyjęcie Programu było konsekwencją podjęcia przez Sejmik Województwa Uchwały nr XL/817/14 z dnia 30 września 2014 w sprawie zasadności podjęcia

przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego działań zmierzających do wsparcia rodzin wielodzietnych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Według stanu na dzień 31.12.2018 r. do programu przystąpiło 37 partnerów. W roku 2017 z proponowanych ulg/uprawnień skorzystało 10 134 osób, z kolei w roku 2018 z proponowanych ulg/uprawnień skorzystało 9 304 osób. Spadek (o 830 osób mniej) był podyktowany m.in. mniejszym zainteresowaniem ofertą 3 partnerów (Warmińsko-Mazurska Filharmonia w Olsztynie, Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku, Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne) oraz tym, iż 16 nowych partnerów przystąpiło do Programu dopiero w IV kwartale 2018 roku, mając zbyt mało czasu na promocję swoich ofert. Jednocześnie z udziału w Programie zrezygnowało 3 partnerów. W kolejnym roku realizacji Programu szacuje się wzrost liczby osób korzystających z ulg i uprawnień, które zaoferowali partnerzy Programu. Nadmienić jednak należy, iż w przypadku zdecydowanej większości partnerów odnotowano wzrost liczby korzystających z usług mieszkańców regionu w porównaniu do roku 2017.

Od 2018 r. Karta dostępna jest również w wersji elektronicznej - na koniec stycznia 2018 r. liczba kart elektronicznych aktywnych wyniosła 280,7 tys.– to bardzo wygodne rozwiązanie, z którego posiadacze Karty Dużej Rodziny chętnie korzystają. Największa zmiana zaszła jednak z początkiem 2019 r. - prawo do Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny mają wszyscy rodzice, którzy kiedykolwiek mieli pod opieką co najmniej troje dzieci.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. wydanych było 2,71 mln Kart Dużej Rodziny w całej Polsce, z kolei w województwie warmińsko-mazurskim, na dzień 31 grudnia 2018 r. (dane Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie) 16 395 rodzin posiadało Kartę Dużej Rodziny.

Zaledwie miesiąc później, 31 stycznia 2019 r., było ich o 100 tys. więcej – 2,81 mln. Z szacunków MRPIPS wynika, że w sumie dzięki zmianie przepisów do systemu zniżek dla dużych rodzin dotychczas może nawet dodatkowe 574 tys. rodzin.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 5

Tabela 15. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 5

Lp.	Wyszczególnienie	2017	2018	
1.	Liczba poradni rodzinnych w tym małżeńskich	7	8	
2.	Liczba rodzin objętych takim wsparciem jak:	Konferencja grupy rodzinnej - KGR	4	25
		Krótkoterminowa terapia skoncentrowana na rozwiązaniu problemu - TSR	100	240
		Pedagog ulicy	16	39
		Duszpasterz rodzin	3	2
		Asystenci rodzin	2 122	1 661
	Mediatorzy rodzinni	57	113	
3.	Liczba przeszkolonych pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i organizacji pozarządowych w zakresie wspierania rodziny	44	46	
4.	Liczba dzieci i młodzieży korzystających ze stypendiów	23 399	27 431	
5.	Liczba zawartych porozumień o współpracy na rzecz rodzin	Nie prowadzono badań w zakresie wymienionego wskaźnika	Nie prowadzono badań w zakresie wymienionego wskaźnika	
6.	Liczba zespołów interdyscyplinarnych	107	116	

7.	Liczba usług, w tym społecznych zrealizowanych na rzecz rodziny	Nie prowadzono badań w zakresie wymienionego wskaźnika	Nie prowadzono badań w zakresie wymienionego wskaźnika
8.	Liczba świadczeń przyznanych z (eurosieroctwo)	Nie prowadzono badań w zakresie wymienionego wskaźnika	Nie prowadzono badań w zakresie wymienionego wskaźnika

Źródło: Dane statystyczne ze sprawozdania rzeczowo-finansowego za okres od 2017-01-01 do 2017-12-31 oraz za okres od 2018-01-01 do 2018-12-31, Warmińsko-Mazurskiego Kuratorium Oświaty w Olsztynie, raportu z monitoringu programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim na lata 2013-2017.

Zakończenie

Efektom działań Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego przedstawionych w niniejszym Raporcie ma być stworzenie takich mechanizmów wsparcia rodziny, które przyczynią się do zapewnienia jak najbardziej profesjonalnego wsparcia rodziny. Wnioski wynikające z monitoringu ww. Programu dotyczące głównie przyczyn małej aktywności pracy na rzecz rodziny, w sposób jednoznaczny wskazują na potrzebę podejmowania działań mających na celu pracę z rodziną. Nawiązując do ww. rozwiązań, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego czynił wiele starań w latach 2017-2018, aby w ramach realizowanego *Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021* oraz pozostałych programów i projektów, podejmowane były działania zarówno nakierowane na wsparcie rodziny, jak i rozwój usług na jej rzecz w województwie warmińsko-mazurskim.

Wnioski

Załącznik do Raportu.